

[kisvárdai.lapok]

XV. évfolyam 8. szám – 2013. június 29., szombat

Opera ultima

[tartalom]

2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
3. old.: Bemutatkozik az Erdélyi Vándorszínház [nálunk]
4. old.: Az Újvidéki Színházról [párhuzamos történetek – 25 év]
5. old.: Opera Ultima – Újvidék [fókusz]
6. old.: A Komáromi Jókai Színházról [párhuzamos történetek – 25 év]
7. old.: A hentessegéd – Komárom [fókusz]
8. old.: Keresztrejtvény + képregény

ejj, Kisvárd, Kisvárd (kilenckezes)

- K**utyafuttában vagy a lassú idővel csorogva
- I**de mi köt, mi választ, mi jeleket és egy belakhatatlan
- S**zínpadra – bámuljuk lankadatlan
- V**esszük a lapot, néha le a kalapot
- A**ldozunk a színház oltárán lila gőzös malacot
- R**ábeszéljük megbeszélvén az átbeszélt tegnapot
- D**e megoldani nem tudjuk, bár széttépem az agyamat
- A**világot meglátni segítsetek, angyalok

(szerezték, **SORrendben**: Proics Lilla – kritikus, Bp.; Fazakas Márta – művészeti titkár, Várad; Sebestyén Rita – színházi szakíró, Bp.–Dánia; Szabó István – OSZMI, Bp.; Moşu Norbert – színész, Gyergyó; Kelemen Kinga – kulturális menedzser, Kolozsvár; Nagypál Gábor – színész, Bp.; Mokos Attila – színész és Balaskó Edit – sűgő, Komárom)

Bandor Éva, Fabó Tibor
(A hentessegéd)

[tetemrehívás]

Ki ölte meg a nézőt?

A várdai sötét néz'téren
halva találtak ma egy nézőt.
Hogy a halál oka? Még
ismeretlen.
Gyilkos unalom, katarzis,
szerelem,
avagy mi ármány ölte meg őt?

A nyomozás állása, nyolcadik nap:

- A. A rendező, avagy egy balesetveszélyesen elvont magasságba kifeszített képzeletbeli szárítókötél.
B. A színész, avagy a brechti fordulat után visszafele elsült duplacsövű mikrofonállvány Figaro kezében.
C. Kritikus-woodoo áldozata lett: keresztbeállt a zörgőzacskós ropi a torkában.
D. A zsűri autójába szállt előadás után, azóta nem látták, de ki tudja, tán még előtapsifüleskedhet egy narancssárga sapkából.

jszy

[lajstrom]

Végzős diákok
a kolozsvári BBTE
Színház és Televízió Karán

Teatrológia szak, 3. év:

Deák Kata
Gurka-Balla Ilona
Hover Annamária
Jancsó Hajni

Színművészet szak, 3. év:

Borsos Júlia
Ciocan Raul
Ferencz Nándor
László Réka
Molnár Rudolf
Rácz Endre
Sebestyén Hunor
Sófalvi Kriszta
Udvari Tímea
Vass Zsuzsa

Mesterképzés idén ősszel indul
először magyarul. Színészek
és színháztudomány szakosok
egyaránt jelentkezhetnek rá.
Iránysága: Kortárs színház.

[reflekt]

Üdvöz-légy

A kócoság (copyright: Sebestyén Rita) mellett az **üdvözlés** is bekerült a szótárunkba, mint színházi fogalom. Ezt persze nem a hello-sziára értjük, hanem valami dicséretes próbálkozásra, kezdeményezésre, jó ötletre, inventivitásra.

Az első üdvözlégy az **Arany-légynek** szólt, amit a gyergyóiaktól láthattunk. Egy eredeti godagáboros előadás. „Gazdag, jelentésteli, elegáns” – kezdi Rita, majd Moşu Norbíról beszélünk. Kulcsontörés és szerep-átvételek. „Tudok mutatni **röntgenképet** is” – bizonygatja Norbi. Nyilván sérült tőle az előadás is, de mégsem ez a meghatározó. „Ki hogyan élte meg az előadást? Én pl. nagyon jól. Rengeteg szépséget éreztem” – provokálta a résztvevőket Szűcs Kati. Rögtön az elején felhozta az előadás végét, hogy a közönség átvette az előadás ritmusát, megtanultuk a szabályokat és az inga megállította a tapsot is. „Ennél szebbet nem tudok elképzelni. Úgy **meghatódtam** ott magunktól. S tőletek is.”

Máthé Annamária, Boros Mária, Czegő Csongor, Vajda Gyöngyvér

Gergely Zsuzsa a sok pozitív élmény után előhozakodott pár negatívummal is: „Nem folyamatosan éltem az előadást, voltak szép kilépéseim belőle. Az interaktív rész is hangulatbontó.” Egyeseket nagyon zavar az efféle „**interaktív**

molesztálás” (Szűcs Kati). Kelemen Kinga az interaktivitás védelmére kel: „van megszólítás, de nincs elvárás. És az élmény is kompenzál”. Köllő Kata a gyertyás jelenet veszélyességét hozta fel, ami bosszantotta. Nagypál Gábor épp a veszélyét szerette a jelenetnek: „Jézus, én ezt nem tudom nézni, de milyen kúrva jó!” Ha már hozzá került a labda, pár negatívumot is felhozott: a repetitívítást nehezményezi. És a szöveget, mert „leegyszerűsítővé válik, kevesebb lesz és beszűkít. Vagy didaktikus és felszínes.” Aztán a próbafolyamatról meséltek, a **godás-nemgodás** dolgokat boncolgattuk és azt, hogy mennyire saját nyelvezetéből/eszközeiből és mennyire a színészekből építkezett. Majd Balogh Attila következett: az időkezelés problémáját és az energiák ívét kifogásolta. Keletkezett egy-két rövidzárlat az agyában és frusztrált maradt az előadás után (ezt ő mondta magáról, nem én róla).

Bár a Váróterem Projekt **Cím nélküli előadása** nem volt versenyprogram, mégis beszéltünk róla. Az **elsődleges** probléma az időjárás. „Csak a jólöltözöttek maradtak végig” (Szűcs Kati). Kulcsár Edit a térre kérdezett rá. Kiderült, hogy mindig alkalmazkodnak az adott térhez. Otthon az új főhadiszállásukon játsszák, egy használaton kívüli épületben. „Ez a festéküzem?” kérdezi Szűcs Kati. „Nem, nem az ecsetgyár” – válaszol természetes egyszerűséggel Imecs Levente. Fontos matéria, színészilag erős, „jó élmény volt, vagyis elszomorodtam”, fogalmaz Szűcs Kati. Személyes élmények, dramaturgiai problémák, tempótalanság, túlbeszéltség és az előadás keletkezésének körülményei kerültek terítékre. Aztán Kelemen Kinga javasolt: be kell mutatni a többi szemszöveget is, nem csak az áldozatok, a hajléktalanok szemszögét. Ha meg tudnánk érteni a politikum tehetetlenségét is és a hétköznapi emberek reakcióit is empátiákkal tudnánk fogadni, sokkal nagyobb lenne az emberi dilemma és kevesebb az irónia, helyenkénti arrogancia. Mindannyian egyetértettünk ezzel, az alkotók is. „Úgy tűnik, megszületett a **megoldás**” (Szűcs Kati). Vége.

Demeter Kata

[nálunk – az Erdélyi Vándorszínháznál]

PROOEMIUM

*Azmiben az lectori spectatorique üdvözlötetésével
elővezettetik
az collectiva és az játék menetje,
az szereplők kilétivel egyetemleg.
Felmondja Kuri, az nyenyérés udvaribolond,
azminek útána intő szókat is szól az vizsla népekhez.*

Üdvözlégy, Lényaló Csöcselék!
Ti Szájtáti Lődörgök!
Igaz Pajtásaim az Úrban!

Az vexillum
THEATRVM VVLGIVAGVM TRANSYLVANIAE
fundáltatott az MMVII. anno Dominiban

azmi óta rész szerént
ördögös mysteriom dell'artéinkat,
más részben penig
vérfagyasztó commoediáinkat,
koponyadobon,
sípcsontfuvolán
megjátsszuk mi,
csuda csufok
és habók histriók:

ZEREPLEW ZEMEELEC MINDJE
rendre miként következik

LORD KAKUMÉR, trónbitorló lator regulator, az társulás fundátora (*megjátssza Csuja László*)

GETRA, cigánybakó, Lord Kakumér famulusa; az collectivának skribler garabonca (*megjátssza Kele Fodor Ákos*)

KURI, nyenyérés udvari gurulóbolond, az vexillum musicusa (*megjátssza Csuja Levente*)

ÓBABA BÖSKÉ, füvesasszony, emennek szoptatósdajkája (*megjátssza egy mimula, mikor melyk*)

SIRALGÓ, kenderarató Kaszás Halál (*megjátssza magamagát, ámbárvást nem is játék*)

özönkínban kárhozó SÍRSZELLEMEK aetheri hangja

primus
secundus tudós, kalmár és koldus aki volt
tertius

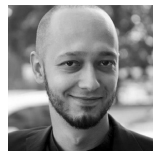
(*megjátsszák mimula masculinák, mikor melyk*)

FEKETEJÉRCE-LIDÉRC, küszöbre ráölt veres kutya (*nem játszódik, mert nincs es*)

Bámész Gubbasztók!
Közületek ki gondolta már
végig az életét?
Miért volt a földön,
s mi a végzete?
Mi lesz, ha a rögös földből följön
érte a Halál sárga csontkeze?
Te ott, te halszemű koma?
És te, kisfejú, csupa-toka cimborá?
A teringettét!
Na, ugye!
Senki se.
Ostobáim!
Épeszű bolondok!

Ide hallgassatok,
olyan mesét mondok,
amiből megtudhatjátok,
hogy a halál kapujából visszanézve
mennyit ér az ember élete.
Hát jól figyeljete a színészekre,
és megtudjátok,
hogy utoléri-e őket a vég!
De ne csak előre,
hanem magatokba is nézzetek,
és figyeljétek meg,
hogy mások halálán
miként nevettek!

(Kele Fodor Ákos)

[párhuzamos
történetek – 25 év]

Az udvarhelyi színház
15 évének
5 fontos állomása

1998. november 6. – évadnyitó
előadás: Móricz Zsigmond:
Nem élhetek muzsikaszó nélkül

2000. május 26 – június 4.
– először a Határon Túli
Magyar Színházak Fesztiválján
Kisvárdán

2005. január 1. – a Tomcsa
Sándor Színház önálló jogi
státuszt kap (végre)

2008. október 12–15. – a
drÁMA kortárs színházi
találkozó első kiadása (azóta
már a hatodikra készülünk)

2013. február 21. – ösbemutató
a Tomcsa Sándor Színházban.
Szálinger Balázs: Köztársaság

[nálunk –
Udvarhelyen]

A mi bérleteseink átvágják
a rendszert és ugyanazzal a
bérlettel kétszer nézik meg az
előadást.

Nálunk a nézők azt szeretnék,
ha a nézőtér csak első sorból
állna. Senki nem akar hátul ülni.

A mi sűgónk olyan, hogy nincs.
(A színházbüfé szintén ilyen.)

Nekünk több intézménnyel kell
osztoznunk a színpadon, ezért
a főpróbahét olyan, hogy lehet,
hogy csak főpróbánégy.

A mi önkénteseink az előadás-
plakátokkal tapétázzák ki a
szobájukat.

Udvarhelyen a bolti eladó nem
engedi, hogy kifizesd a tejet, ha
tetszett neki az előadás.

A mi kávéautomatánk tud
spanyolul.

[párhuzamos történetek – 25 év]

Dívák, satöbbi

Újvidék + Kiszvárd = 25

Az úgy volt, hogy a Molnár Feri meg a Ljuba Draškić (az egyik rég halott magyar szerző, a másik nagyon is élő szerb rendező) találkoztak valamikor 1987-ben az Újvidéki Színházban és játszottak egyet a kastélyban. Mindketten szerettek játszani. Százhuszonöttször, egymás után. A buliba beszállt a Kovács Frigyes, a Várady Hajni, a Balázs Piri Zoltán, a Ferenczi Jenci bácsi, a Fejes, a Faragó meg a Páthy. Meg még sokan mások. Na, ez a fékevesztett játék, amit Bécs, Budapest és Belgrád egyforma figyelemmel lesett, ez zuhant be tőlünk először Kiszvárdára, 1990-ben. Pár év szünet. Biztos nem találkozott az izlésünk. Vagy csak nem voltunk elég jók. Aztán hopplá, máris 1993. És egy új, először látott vajdasági dráma, A lappangó. (Ez a Faragó Attila szépreményű szerzőként hajtott ki az ugar déli szélén, aztán az ágai a nagykapitalizmusba kapaszkodtak. Sic transit.) Merő Béla követte el. Rögtön a következő évben érkezett Babarczy László, hogy együtt süssük ki Egy lócsiszár virágvasárnapját. (A lovakat lelövik, ugye? Vagy csak elkobozzák?) Jónás Gabriella gyorsan be is gyűjtött egy legjobb női főszerepért járó díjat. Hiába, a színésznők mindig is az erősségeink voltak, egész dívaklubot nyithatnánk. Talán nyitunk is jövőre. Valami berlini kabaré-szerűt. '96-ban Hernyák Gyuri lőtte az úrbe a csajokat: Banka Lívია és Vicei Nati gyűjtöttek be díjat. (A Magyar Öcsi is, csak nem illik a diva-koncepcióba.) A Fizikusokat hoztuk akkor, mind a hármat. Utána gyorsan egy Koldusoperát, merthogy ha már epikus színház, akkor legyen kövér. Az újvidéki Brecht-iádat akkor Robert Kolar rendezte. (Csak kósza reflexió

a mára: azóta először, László Sándor osztálya diplomavizsgázott nemrég ezzel a szöveggel. Tehetséges egy osztály, továbbá mostantól a Zentai Kamaraszínház társulataként működik. Érdemes odafigyelni.)

És jött a Nagy Viktor. Jön még majd párszor a szöveg folyamán.

A Szabadkai Népszínház és az Újvidéki Színház koprodukciójaként rendezte meg '98-ban a Sztár csinálókat. Kultikus mű született, idehaza még mindig emlegetik.

Ugyancsak először érkezett az évszázad utolsó esztendejében Ljuboslav Majera, a Profik háza című produkcióval, de abban az évben Kiszvárdán nyomult Nagypál Gábor és Magyar Öcsi közös örülete, Az ezredik játszma vége is. László Sándor Pisti a vérzivatarbanja, amit 2000 nyarán szellőztettünk meg a Fesztiválon, szintén kultuszstátuszra örvend, színész és néző örömmel emlékezik rá. Akárcsak George Ivasku rendezésére, a Hat szereplő szerzőt keresre is. (Az újvidéki tévé azóta is évente lenyomja a fölvetelt, késő éjszakánként tűnik föl, afféle kísértetként.)

Közben feltörőben az új generáció: Mezei Kinga frissdiplomásként elkezdte gyártani Gyarmati Kata közreműködésével különös, költői vízióit, és ezek közül az első, a Szelídítések máris Kiszvárdán találja magát 2001-ben, László Sándor Emigránsai és a visszatérő Nagy Viktor Hair-je után. Az utóbbi olyannyira fontos előadás, hogy az Újvidéki Színház szülinapján esedékes hagyományos előadástemetés évekig nem múlhatott el a Jöjj el, napfény című nóta nélkül.

A Mezei–Gyarmati páros folytatta diadalútját 2002-ben is: egy kortárs vajdasági operett, Az angyal álma mellett a Pác Hamvas-törredékei érkeztek be a Fesztiválra.

Ljuboslav Majera sem állt le: a lovakat igenis lelövik, állította 2003-ban, és ez az állítás Kiszvárdán éppúgy érvényes volt, mint Újvidéken.

Aztán megint Nagy Viktor, ezúttal a Chicago című korrupciós kabaréval. Mezei Kinga tündökletes Velma Kelly volt, ám még tündökletesebben ragyogott Via Italia című munkája, amely Domonkos István regényéből építkezett. A NKÖM fődíját azonban mégiscsak A pojáca vitte el, amelyet mindenütt Csehov tiszta és szép újraértelmezéseként emlegettek abban az évben, és amelynek rendezése Fodor Tamás kezét dicsérte.

Ekkor valamikor határozott Puskás Zoltánunk úgy, hogy kirendezi magát a színészek közül, és keményen rááll a rendezői ösvényre. 2005-ben ennek már két bizonylatát is asztalra helyezte: a De mi lett a nővel háromszereplős Csehov-vicei és A dzsungel könyve musical egyaránt szerepelt a kiszvárdai programfüzetben. Itt volt még László Sándor rendezésében A vihar, és Tompa Gábor radikális Euripidész-értelmezése is, Médeia-körök címen. (Ai! – mondjuk még ma is fájdalmunkban, hogy már nincs repertoáron.)

2006: És ismét Viktor, a Nagy! Ezúttal egy megaprodukciónak is bátran nevezhető vállalkozással, a Szép új világgal. De itt röpködött a Fesztiválon a Sirály Rale Milenkovićtól, a Lúdas Matyi, a Hajmeresztő és a feledhetlen Pogánytánc is László Sándor rendezésében.

Ugyanő képviselte a színházat a 2007-es évben is: Hamvai Kornél Hóhérok hava című lépcsőjátékát hoztuk el irányítása alatt.

A szerb közönség teljes elalélással fogadta Nagy Viktor Rocky Horror Show-ját, és nem volt ez másképp Kiszvárdán sem. Rale Milenkovićtól 2008-ban a Bernard Alba háza érkezett, de női történetből itt volt még Elor Emina és Ferenc Ágota vizsgaelőadása, A rózsza két illata is.

Közben Gyarmati Kata egy kis budapesti kerülő után hazatért, és könnyed apokalipszis-vízióban jelentette ki: Hét nap a világ. Táborosi Margaréta

[fókusz]

Ha ennyi az életünk

Opera Ultima – Újvidéki Színház

Sok kérdést felvet az újvidékiek előadása, szinte megemészthetetlenül sokat. Napokig rágódhatnánk, cipelhetnénk magunkkal a látottakat – vagy inkább a hallottakat –, és mégsem érünk a végére, mégsem találunk meg a válaszokat. Talán nincs is rá szükség. Talán épp az a fontos, hogy elindít bennünk egy folyamatot, hogy felforralja a vérünk. Vagy éppenséggel megnémít, és hosszú ideig nem tudunk megszólalni.

A kérdések feltevéséhez – vagy inkább a problémák megfogalmazásához? – az alkotók nem véletlenül választottak továbbgondolásra Beaumarchais-szövegeket. A francia szerző Figaro házassága című műve ugyanis már annak idején „kiütötte a biztosítékot”, lázított, a forradalom előszelének számított, a fáma úgy tartja, hogy a bemutató előadás végén már fegyveres őrőség várta „möszejő” Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais-t, aki aztán egyenesen a börtönben landolt.

Jó alapanyagnak számít tehát Beaumarchais két színműve – A sevillai borbély és a Figaro házassága – Gyarmati Kata dramaturg és Kokan Mladenović rendező számára a radikális újraértelmezéshez. A két részhez pedig egy napjaink színházaiban sajnálatos módon elharapódzó úzus szolgált keretet, nevezetesen az, hogy a fenntartó (tetszőlegesen behelyettesíthető) beleszól az intézmény műsorpolitikájába, megmondja, hogy mit kéne játszania.

„Hát ha ez kell / csinálunk mi operát és balettot és rémdrámát”, csak bírják elviselni. És csinálnak. No, de mit is látunk a színpadon? Egy parodisztikus, szatirikus első részt (alapja a mozarti A sevillai borbély), sok-sok játékkal, humorral és szellemes megoldással fűszerezve. Igaz, hogy egy idő után mintha veszítene erejéből, minőségéből azonban szerencsére nem.

Balázs Áron, Elor Emina, Szabó Eduárd

Aztán radikális váltás következik. A második rész színeiben, tartalmában, játéktílusban egyaránt mást hoz. A Figaro házassága tulajdonképpen csak laza keretként szolgál arra, hogy az alkotók elmondják az aktuális társadalmi, művészi, szociális problémákat, hogy megfogalmazzák saját forradalmi kiáltványukat, és kihasználva a még létező művészi szabadság lehetőségét, a politikum képébe vágják: „te tetted ezt, király!”

Néha ugyan felmerült bennem, vajon nem sikeredett-e kissé didaktikusra ez a sötét, aggasztó problémákat felvető második rész, de aztán gyorsan elhessegettem: egyrészt, mert olyan színvonalon, olyan magas fokon teljesített a társulat, hogy ezt az esetleges kis „hibát” szinte azonnal feledtetni tudták, másrészt pedig, ha eredményes a végkifejlet, akkor ám legyen. Hiszen, „ha ennyi az életünk / Inkább ne is legyünk.”

Köllő Kata

is rendezésbe kezdett: a Domonkos-versekből összeállított Tavaszt hoztuk el tőle. Puskás Zoltán (a továbbiakban csak Pusi) pedig a Még egyszer hátulról című fergeteges komédiát hozta el. A hátán, ha szabad ilyet mondanom. Közben beérkezett Kokan Mladenović, a szerb színház kopasz fenegyereke. (Idén is itt nyomul, Beaumarchais-t legalább olyan pofátlanul dolgozva föl, mint Madáchot.) Az ember tragédiája mellett a színház Dennis Kelly Zsákutcáját mutatta föl (Raffai Ágnes és Pongó Gábor diplomamunkája),

de itt volt a végzős osztály Leánynézője is László Sándortól. Pusi színészkoncertet rendezett a pénzről. Mert-hogy a gazdasági válság is a küszöbön állt. Ugyanő (mármost a Pusi) gondolta úgy 2011-ben, hogy igazán fölösleges a szöveg ebben a Szentivánéji álomban, és hogy a mozdulat untig elég.

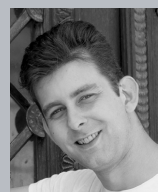
László Sándor pedig monumentális Mester és Margaritát rendezett, amelynek egyébként néhány hete volt az utolsó előadása.

Elérkeztünk a mához: a Fanny és Alexander már nem a múlt, Vidovszky György előadása még mindig fut az Újvidéki Színház deszkáin. Öreg, és mégis fiatal.

Mint Kisvárdá.

Mint a fesztivál.

Lénárd Róbert

[párhuzamos történetek – 25 év]

Komáromi történet

Nyilván nem mondok semmi különlegeset, amikor azt állítom, hogy a Komáromi Jókai Színház életében a kiszárdai fesztivál fontos szerepet játszik. Volt időszak, amikor az egyetlen megmutatkozási és találkozási lehetőség volt, s voltak évek, amikor külső vagy belső okok miatt a társulat talán kicsit nyűgös kötelezettségként kezelte az évadvégi seregszemlét. De ha mindezekről eltekintünk s csak a szépre emlékezünk, érdekes tükörként szolgál a komáromi színház és a kiszárdai fesztivál történetének, fejlődésének „görbéje”. Csak jelszavakban, a kiszárdai eredményeinken, kudarcainkon keresztül némi színház-történeti metszet.

Egy – akkor még Magyar Területi Színház (MATESZ) néven, csak a kassai fiókiintézmény képviseltette magát a fesztiválon. De már készülődik a rendszerváltás...

Kettő – nekünk az első szabad fesztivál. Megalakul az önálló Thália Színház, s a komáromi teátrum felveszi Jókai nevét. De Kiszárda ebben az évben is kima-rad...

Három – Az első komáromi felütés. Háty Gyula Caligulaja, Beke Sándor, az akkori színházigazgató rendezésében, Holocsy Istvánnal, a következő igazgatóval a főszerepben. Erre mondják azt, hogy ígéretes kezdés.

Négy – nekünk Mohács kellett (a rendező és a szerző ugyanaz) – a zsűri-nek, úgy tűnik, nem...

Öt – Ébert Tibor Eszterházyja nem csak az otthoni közegben szólalt meg. A zsűri különdíja, a legjobb rendezés díja és Dráfi Mátyás legjobb férfialakításért járó díja is erről tanúskodott...

Hat – Godot-ra várva – Beke Sándor komáromi hatyúdala... S a pozsonyi főiskola frissdiplomás növendékeinek (Mokos Attila, Boldoghy Olivér, Benkő Géza) első megmutatkozási lehetősége Kiszárdán.

Hét – Nem félünk a farkastól. De a nacionalista szlovák kultúrpolitikától már igen.

Nyolc – La Mancha lovagja a fesztiválon. Szélmalomharc az intendatúra-rendszer bevezetése ellen odahaza. Ezen

a nyáron halt meg Holocsy István, a színház igazgatója...

Kilenc – Apácák – hatalmas közönségsiker (a színház egyik legtöbbet játszott előadása) és különdíj minden apacahölgynek... A színház igazgatója ebben a szezonban Mokos Attila.

Tíz – A színpadon s a színház körül Tóték. Az aktuális színidirektor: Németh Ica, a színház ebben az évben ünnepli megalakulásának 45. évfordulóját.

Tizenegy – Utazás az éjszakába. A színház életében viszont egy új nap kezdete... A politikai változások elmoszák az intendatúra-rendszert. A társulat Kiszárdán kapja a hírt, hogy az új igazgató Kiss Péntek József.

Tizenkettő – Jó estét, nyár, jó estét, szerelem. Az alakuló fiatal csapat első megmutatkozási lehetősége. A szakmai zsűri biztatása egy Páskándi-díj.

Tizenhárom – Amadeus. Az új szellemiség egyik legemblematikusabb lenyomata. A generációváltás megkezdődött. Czajlik József első komáromi rendezése.

Tizennégy – Tartuffe: Telihay Péternek, a színház akkori művészeti vezetőjének első rendezése Komáromban. Egy rövid, de fontos időszak kezdete.

Tizenöt – Sirály és Ibusár (mindkettő Telihay-rendezés). A félszázéves Jókai Színház szakmailag talán legkiegyensúlyozottabb évada. Ugyanakkor a színház vezetése megbukik, Kiss Péntek József lemond. A kiszárdai fesztiválon már Tóth Tibor, a színház új igazgatója veszi át a Sirályért járó fődíjat és az Ibusárért járó közönségdíjat.

Tizenhat – Ház-tűz-néző. Az előző évi sikerek után nagy égés...

Tizenhét – A fesztivált a II. József nyitja, Verebes nyitórendezése Komáromban. A díszletajtó viszont beszorul. Szoták Andi, aki Molnár Xénia helyett ugrott be az előadásba, szenvtelenül akasztja le azt...

Tizennyolc – A Kanyargó időben-t a jogvédő nem engedi, a Vérnászt a válogató bizottság, a waterloo csatát viszont a színház vezetősége. Az egyetértés hiánya miatt a komáromi társulat távolmaradt...

Tizenkilenc – A Macskabaj (Lukáts Andor vitte színre) viszont fődíjjal kárpótolja a „jókaisokat”. Verebes István évad végén lemond művészeti vezetői tisztségéről.

Húsz – Újabb színházi jubileum. 55. életévébe lépett a Jókai Színház. A bor (Bezerédi Zoltán rendezésében a „mennybe megy”, az Anyám azt mondta, hogy ne... – Lévay Adina, az új művészeti vezető előadása – viszont elemelire hullik szét.

Huszonegy – Énekes madár – erdélyi szerző, beregszászi rendező és felvidéki társulat. A végeredmény szakmai és közönségsiker. Vidnyánszky Attila első munkája Komáromban. Évad végén Lévay Adina is távozik a társulattól.

Huszonkettő – Három nővér – a harmadik Huba rendezés-Komáromban.

Huszonhárom – Cseresznyés kert – a negyedik...

Huszonnégy – Bár a megbízott válogató hosszasan dicsérte a Caligula helytartója c. Béres Attila-rendezést, meghívásra mégis a Sári bíró került. A főszerepet játszó Varsányi Mari balesete viszont közbeszólt... Fájdalom...

Huszonöt a kiszárdai fesztiválnak. Hatvan a Komáromi Jókai Színháznak. Versenyben a szlovákiai magyarság háború utáni állapotát boncolgató A hentessegéd, s záróakkord a Caligula helytartója (csak nem úszta meg a kiszárdai közönség). A színháznak a tavalyi évad óta új főrendezője van, Méhes László szemé-lyében.

Varga Emese

[fókusz]

Ha kövér a disznó, le kell vágni

A hentesegéd – Komáromi Jókai Színház

Azt gondolnánk, hogy a disznóvágás egy mocskos munka, spriccel a vér, bűdös az égett szőr. Valójában a legnagyobb precizitással, pontos vágásokkal lehet csak jól csinálni. Úgy **tiszta meló**. Egy színházi előadás is ilyen, szüksége van éles (kés) látásra, pontos (vágó) gondolatokra, hogy jól tudjunk tőle lakni. A hentesegéd nem véresen közelít és mutat fel egy problémát, hanem tapogatózik, hogy hol lüktethet az igazság. Majd finoman, de éleset vág. Az előadás elején Nelli fehér ruhákat tereget, a végén ezek vörös színűre cserélődnek. Alig észrevehető utalás, ahogy megváltozik a **kiteregetnivaló szennyes** színe.

Riečan mészáros családjával együtt lekerül a hegyekből, új környezet, új elvárások, más társadalmi működési elvek közé, amivel a családfőn kívül

mindenki képes azonosulni. Ez a színészi játékban is élesen **kirajzolódik**. Amíg a főszereplő játéka egyszerű, természetes, az, ami – a karakter is egyszerű észjárású, az alapértékeket

Szabó Szörccsek Anita, Ollé Erik

becsülő ember –, addig a többi szereplő kissé elrajzoltan jelenik meg. Játékmódjuk eltér a Riečanétól, ahogy jellemük sem olyan tiszta, mint a mészárosé. Alapjába véve nem egy bonyolult történet ez, és az előadás nem is erre helyezi a hangsúlyokat.

Az is fontos szempont, hogy hol született meg A hentesegéd. Ahol többféle nemzetiség, kultúra, hagyomány él, vagy próbál megélni egymás mellett, ott a becsület – és az ehhez hasonló értékek – problémája, az értékrendszer felbomlása mindig jobban kiéleződik, mint más közegben. Gondolom, így van ez minden határon túli térségben. A mészáros számára még fontos, hogy a körülötte élő emberek **becsületesnek** gondolják, viszont az új környezettől örökölt segédje már az egyén érvényesülését képviseli. Ezekben a régiókban elhatalmasodó probléma a közösségben való gondolkodás lecserélése a nyugatról beszivárgó egyéni központúságra. Még fontos kérdés, hogy itt keleten egyáltalán ajánlott-e ezt az utat követni.

Az előadás finoman reflektál erre a kérdésre, mikrofonszerűen lép a színész, ha épp kérdésfelvető mondat következik szövegében. Ezt **kimondja**, bele a mikrofonba, kifeje a nézőtérre. Az alapviszonyok felvázolása is a játéktéren kívül történik. Azok a dialógusrészek, amelyek igazán a két ember közötti alapviszonyról beszélnek, mind a proscéniumon történnek. Az előadás végén ide csak a főszereplő tud visszalépni, hiszen egyedül csak ő marad meg a tiszta viszonyoknál. A hentesegéd gazdag, A hentesegéd egyszerű. Tiszta meló.

Biró Réka

[kikicsoda]

Kele Fodor Ákos – verset meg drámát ír Pesten, pl. a Partifecskek, tangapapucsokat, amit Zsandi mindenkinek a figyelmébe ajánl! Kamaszelőadás, Csuja Laci felolvasószínházi rendezésében volt látható, remek.

Biró Réka – csíki létére Kolozsváron él és jelenleg drámáirást tanul Vásárhelyen. kis.lap.-szolga és kóros fesztiváljáró/fesztiválíró.

Köllő Kata – szabadszájú, és sosem szabadkozik. A kolozsvári Szabadságba ír.

Balázs Nóra – az M Stúdiónál irodalmi titkároskodik. Idén hiányzik, nagyon hiányzik a penyigei főzőknek. Nóra, hol vaaagy?

Varga Emese – mindenféle színházi ügyletekbe bonyolódik, kőszínházon kívül és belül. Segítőképz, őszinte – kicsit bolond. (Amilyenek mi is vagyunk.)

Lénárd Róbert – ezek a vajdasági fiatal rendezők mit nem csinálnak – lásd Antal Attilát is, aki dramaturg, meg zenél... Robi ír, újságot meg drámát. S ha nem vigyáz, művészeti vezető lesz az Újvidéki Színháznál.

Demeter Kata – egyre inkább szereti a szakmai beszélgetéseket. A kisvárdai fesztiválok közti időt az udvarhelyi színháznál tölti. Feltölti.

Both László – keresztretjtvényeket farag Csíkszeredában.

Jussi „Juba” Tuomola – Viviről, az emancipált, enyhén kultúrsznob nőről és párjáról, a szó szoros értelmében disznó férfi Wagnerről szóló „párkapcsolati képregénysorozatának” szereplői afféle fikcionális celebritásokká váltak Finnországban. Színdarabban is szerepeltek!

[mai.program]

11.00 Szakmai beszélgetés
Művészetek Háza,
Pódiumterem

17.00 Az örült naplója
Tomcsa Sándor Színház,
Székelyudvarhely
Művészetek Háza,
Színházterem

19.00 Záróünnepség
Caligula helytartója
Komáromi
Jókai Színház
Várszínpad

21.00 Marót Viki és a
Nova Kultúr Zenekar
koncert
Főtérsi színpad

Kedves olvasók! Aki beküldi nekünk négy színházi keresztrejtvény megfejtését, kérhet egy jegyet a Várszínházi Esték 2013 valamelyik előadására! Cím: kisvarda.szin haz@gmail.com. Határidő: július 4.

[kisvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXV. Kisvárdai Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő:
Zsigmond Andrea
Szerkesztők:

**Bíró Réka, Demeter Kata,
Jankó Szép Yvette,
Varga Anikó**

Fotók: **Révész Rebeka,
Major Evelin**
Nyomdai előkészítés:
Urr Géza

Nyomdai kivitelezés:
Gprint Iroda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325
www.kisvarda.szin haz.hu

Bölcs döntés jelzője	Benedek ... meseíró	Felületet savval kezel	Máltai és portugál autójelzés	A legkisebb római szám	Röfögő háziállat	Butító bor	... gros; nagybani kereskedés	Kilo-, röviden	Meghatározott vonások szerint osztályozó				
1									A tárgy ragja Kocsisülés				
Épület alsó, stabil része				Görög évezred A tantál vegyjele				A bizmut vegyjele Egykori tömegmérték					
Kályha sütője			Trombita-hang Tesz, helyez				Könyvben sok van Terület, röviden						
Feltett szándék						Ázsiai vadló Éneklő szócska							
Méter, röviden	Kettőzve: város A lantán vegyjele			Elöttem az ... (Émile Ajar) Kerek betű					Zárt, röviden Keleti pálinka				
Gazdasági épület		Füles tartóeszköz Kínai fityó						A tetejére Pléd, pokróc					
... King Cole; dzsesszzenész				<p>Egy Visky Árpád színészlől szóló idézet: „Börtönévei idején közszájon forgott az a viskys krakéler, miszerint az itélet után kijuttatott egy papírfecnit, amelyen arra kérte a barátait, hogy az egyik országos napilapban apórhirdetésben közöljék: Elvesztettem öt évet az életemből. ...!”</p> <p>Folytatás a rejtvényben.</p> <p>(In Tófalvi Zoltán: Zúzmarakoszorút a sírra. Visky Árpád színművész halálának 20. évfordulójára)</p>									
A jód vegyjele	Határozott névelő Hullámtörő gát											Ex-világbajnok lett sakkozó (Mihail)	
Míster, röviden												Elavult hordómérték	
Nyikorog az ilyen szekérkerék												A házból az udvarra	Háborítatlan állapot
A kálium, az oxigén és a jód vegyjele								Amper jele Dara-bonként	A neutron jele Hosszú kettős betű				
Szilfa, angolul			Csont, latinul	Ízletes húsu tengeri halfajta	A tők szára	Szellem, fantom Súlyarány, röviden							
Japán drámai műfaj		... tarda (tűzok) Édesség						ENSZ (francia) Mely személy?					
Kérdőszócska	Vízi jármű Agykéreg!							Fordított kettős betű Gabonát betakarít					
Magyar ösvézer			Beindul! ..., -nél			Prima áru jelzése Hannibál népe			Angström Electric Light Orchestra				
Francia nagyváros				USA hírgyűnökség Csendes rév!			Relatív, röviden Személyes névmás						
Az elektron jele	Anyagi veszteség X, ..., Z				Pénzt csekken küldő Ugyan, dehogy!								
2													

Erdélyben az irodalmi folyóiratok elvéve színházzal is foglalkoznak. Egy ilyen tanulmányból választottuk a fenti idézetet. Ezeket a szétszórtan megjelenő színházi szövegeket megpróbáltuk egy helyre összegyűjteni: www.teatroblog.wordpress.com/Gyujtemenyek.

A Magyar Színházak
XXV. Kisvárdai
Fesztiváljának támogatói:

